

Základní škola a mateřská škola Josefa Kubálka Všenory

ŠKOLNÍ PLÁN ENVIROMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVY A OSVĚTY

Vypracovala: Mgr. Zuzana Valešová

Ve Všenorech 1. 9 2013

Schválila: Mgr. Renáta Bartoníčková

Vymezení pojmu EVVO

Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty uvádí: „Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) vychází z anglického termínu environment education, kde environment znamená životní prostředí a education se chápe široce jako vzdělávání, výchova či osvěta všech typů cílových skupin, od nejmenších dětí po dospělé. Vzděláváním se rozumí zejména ovlivňování racionální stránky osobnosti. Výchovou působení na city a vůli. Osvětou se označují speciální způsoby předávání informací zejména dospělé populaci.“

Plánování a dokumenty EVVO

Při tvorbě plánu EVVO vycházíme z metodického pokynu MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty č. j. 16745/2008-22, ze Státního programu environmentálního vzdělávání výchovy a osvěty v ČR a z rámcově vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Environmentální výchova je zařazena do RVP ZV jako jedno z průřezových témat. Část průřezového tématu je integrována v jednotlivých předmětech, část je realizována formou opakovaných dlouhodobých projektů (např. Recyklohraní, sběr papíru, úklid obce v rámci Dne Země).

Plán EVVO má 2 úrovně – dlouhodobou a krátkodobou. Dlouhodobý plán EVVO v sobě zahrnuje každoročně se opakující projekty a integraci průřezového tématu v jednotlivých předmětech. V krátkodobém plánu budou uváděny akce a projekty, které se vztahují pouze ke konkrétnímu školnímu roku.

Charakteristika průřezového tématu podle RVP

Environmentální výchova vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tedy k pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti a k poznání významu odpovědnosti za jednání společnosti, ale i každého jedince. Umožňuje sledovat a uvědomovat si dynamicky se vyvíjející vztahy mezi člověkem a prostředím při přímém poznávání aktuálních hledisek ekologických, ekonomických, vědeckotechnických, politických a občanských, hledisek časových (vztahů k budoucnosti) i prostorových (souvislostí mezi lokálními, regionálními a globálními problémy), i možnosti různých variant řešení environmentálních problémů. Vede jedince k aktivní účasti na ochraně a utváření prostředí a ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci žáků. Dle Světové komise pro životní prostředí a rozvoj (WCED) lze považovat rozvoj za udržitelný tehdy, naplní-li potřeby současné generace, aniž by ohrozil možnosti naplnit potřeby generací příštích. Definice ze zprávy Komise OSN pro životní prostředí a rozvoj (tzv. Zpráva Brundtlandové) „ Naše společná budoucnost“ z roku 1987 zní takto: „Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích, a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.“

Tematické okruhy průřezového tématu Environmentální výchova:

Ekosystémy:

- les
- pole

- moře
- tropický deštný les
- lidské sídlo (město – vesnice)
- kulturní krajina

Základní podmínky života:

- voda
- ovzduší
- půda
- ochrana biologických druhů
- ekosystémy – biodiverzita
- energie
- přírodní zdroje

Lidské aktivity a problémy životního prostředí:

- zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství
- doprava a životní prostředí
- průmysl a životní prostředí
- odpady a hospodaření s odpady
- ochrana příroda a kulturních památek
- změny v krajině
- dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti

Vztah člověk k prostředí:

- naše obec
- náš životní styl
- aktuální (lokální) ekologický problém
- prostředí a zdraví
- nerovnoměrnost života na Zemi

K tematickým okruhům průřezového tématu se váží klíčová témata:

Senzitivita

Zákonitosti

Problémy a konflikty

Výzkumné dovednosti a znalosti

Akční strategie

Pro rozvoj enviromentální senzitivity je nejvhodnější se zaměřit na mladší děti, v podmínkách základního školství hlavně na žáky 1. stupně. U starších dětí se potom snažíme navazovat poznáváním zákonitostí, řešením problémů až ke klíčovým tématům výzkumných dovedností a znalostí a akčních strategií.

Cíle EVVO

Cílem environmentální výchovy by měl být žák, který se chová environmentálně odpovědně. Žák, který si tyto postoje ponese do budoucnosti a při svém rozhodování zvažuje dopady svého chování na životní prostředí, aby jeho kvalita zůstala zachována pro budoucí generace. Proto je důležité poskytnout žákům dostatek znalostí, dovedností a vhodné motivace. Jde o to ztotožnit se s pocitem odpovědnosti za budoucnost a získat přesvědčení, že

každý z nás se může aktivně na řešení problémů podílet. Enviromentální výchova napomáhá rozvoji klíčových kompetencí, jak jsou definovány v RVP.

Kompetence rozvíjené EVVO

Kompetence občanské

V oblasti občanských kompetencí přispívá EVVO k uvažování v souvislostech a k vnímání závislosti rozvoje lidské společnosti na stavu životního prostředí. Žák chápe život jako nejvyšší hodnotu a v každodenním životě jedná odpovědně. Z vlastní zkušenosti zná přírodní a kulturní hodnoty ve svém okolí a chápe nutnost aktivního zapojení do ochrany životního prostředí.

Kompetence pracovní

Žák si osvojuje praktické dovednosti pro chování a pobyt v přírodě. K výsledkům pracovní činnosti přistupuje i z hlediska ochrany životního prostředí (odpovědně a ekonomicky nakládá s přírodními zdroji a odpady, minimalizuje vlivy na životní prostředí).

Kompetence k řešení problémů

Žák hledá vhodné řešení problému, vyhledá vhodné informace, které se týkají ekologických problémů a učí se je objektivně hodnotit.

Kompetence k učení

Žák přemýšlí v souvislostech a používá všechny smysly, vyhledává a třídí informace.

Kompetence komunikativní

Žák formuluje myšlenky a jasně se vyjadřuje, obhajuje svůj názor. Komunikuje o problémech životního prostředí.

Kompetence sociální a personální

Spolupracuje ve skupině, dokáže prosadit svůj názor a zároveň respektuje různá hlediska a zkušenosti druhých lidí.

Dlouhodobý plán environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Integrace průřezových témat v jednotlivých předmětech

1. stupeň

Témata EV Ročník	Ekosystémy	Základní podmínky života	Lidské aktivity a problémy životního prostředí	Vztah člověka k prostředí
1.	Prvouka – les			Výtvarná výchova – malba, výtvarné akce
2.	Prvouka - lidské sídlo,		Výtvarná výchova – prostorová tvorba,	Výtvarná výchova – malba, prostorová

	město, vesnice - les, louka, pole, rybník		výtvarné akce	tvorba
3.	Prvouka – les, pole, louka, vodní zdroje	Prvouka - ohrožování a ochrana přírodních zdrojů - voda, půda, vzduch	Výtvarná výchova - prostorová tvorba, výtvarné akce <hr/> Prvouka – ochrana přírody a kulturních památek <hr/> Pracovní činnosti – principy a způsoby hospodaření s odpady	Výtvarná výchova – prostorová tvorba, výtvarné akce <hr/> Prvouka - příroda a kultura obce a její ochrana
4.	Přírodověda – les, pole, lidské obydlí, louka, vodní plochy <hr/>	Přírodověda – půda (zdroj výživy, ochrana)	Anglický jazyk – svět práce (doprava) <hr/> Přírodověda – ekologie Výtvarná výchova – prostorová tvorba <hr/> Člověk a svět práce – tvoříme svůj domov – principy a způsoby hospodaření s odpady <hr/> Vlastivěda – průmysl a nerostné bohatství ČR, ochrana přírody (národní parky) <hr/> Pracovní činnosti – principy a způsoby hospodaření s odpady	Výtvarná výchova – prostorová tvorba, výtvarné akce <hr/> Vlastivěda - obec (město), místní krajina a její části, poloha <hr/> Přírodověda - způsoby využívání a řešení odpadu - možnosti a způsoby ochrany zdraví

5.	Přírodověda – moře, tropický deštný les a jejich význam	Přírodověda – přírodní zdroje, jejich vyčerpatelnost	<p>Vlastivěda – ochrana přírody a kulturních památek, působení lidí na krajinu a životní prostředí, globální problémy přírodního prostředí, Praha a regiony České republiky, surovinové zdroje, výroba, služby</p> <hr/> <p>Přírodověda – zemědělství a životní prostředí, průmysl a životní prostředí</p> <hr/> <p>Člověk a svět práce – principy a způsoby hospodaření s odpady</p> <hr/> <p>Pracovní činnosti – principy a způsoby hospodaření s odpady</p>	Anglický jazyk – životní styl (spotřeba věcí)

2. stupeň

Témata EV Ročník	Ekosystémy	Základní podmínky života	Lidské aktivity a problémy životního prostředí	Vztah člověka k prostředí
6.	Přírodopis – ekosystémy (funkce hub v ekosystémech)	Dějepis – pravěk, nejstarší státy světa _____	Fyzika – tepelné účinky elektrického proudu _____	Anglický jazyk – zvířata _____ Občanská výchova -

		<p>Přírodopis – vznik a vývoj života</p> <hr/> <p>Zeměpis – atmosféra, pedosféra, biosféra</p>	<p>Občanská výchova – ochrana přírody a kulturních památek</p> <hr/> <p>Pracovní činnosti – principy a způsoby hospodaření s odpady</p>	<p>naše obec (příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci-instituce, nevládní organizace)</p> <hr/> <p>Výtvarná výchova – malba, výtvarné akce</p> <hr/> <p>Zeměpis - nerovnoměrnost života na Zemi</p>
7.	<p>Zeměpis – Amerika</p> <hr/> <p>Přírodopis – ekosystémy (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky)</p>		<p>Anglický jazyk – moje země, projekty</p> <hr/> <p>Fyzika – deformační účinky síly, tření, světelné jevy</p> <hr/> <p>Zeměpis – světový oceán, Afrika, Arktida a Antarktida</p> <hr/> <p>Výtvarná výchova – prostorová tvorba, výtvarné akce</p> <hr/> <p>Dějepis – zemědělství a životní prostředí</p> <hr/> <p>Přírodopis –</p>	<p>Občanská výchova – náš životní styl (spotřeba věcí)</p> <hr/> <p>Přírodopis – ochrana přírody</p> <hr/> <p>Zeměpis – Arktida a Antarktida</p> <hr/> <p>Výtvarná výchova – malba, prostorová tvorba</p>

			zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství	
			Pracovní činnosti – principy a způsoby hospodaření s odpady - ekonomika domácnosti	
8.		Chemie – voda a vzduch	Pracovní činnosti – principy a způsoby hospodaření s odpady	Přírodověda – vliv prostředí na zdraví, ochrana zdraví
			Anglický jazyk – projekty	Výtvarná výchova – prostorová tvorba, výtvarné akce
			Fyzika – změny skupenství látek, elektrický proud	
			Chemie – voda a vzduch, oxidy, kyseliny, soli	
			Zeměpis – Asie, Evropa	
			Výtvarná výchova - prostorová tvorba, výtvarné akce	
9.		Anglický jazyk – zdraví	Anglický jazyk – svět práce	Chemie – chemie a společnost

		<p>Chemie – přírodní látky</p> <hr/> <p>Zeměpis – přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické)</p>	<p>Občanská výchova – globální problémy lidstva</p> <hr/> <p>Přírodopis – funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úrovně, ohrožování a ochrana ve světě a u nás - ochrana přírody, význam ochrany přírody</p> <hr/> <p>Fyzika – jaderná energie, principy a způsoby hospodaření s odpady</p> <hr/> <p>Chemie – energie chemických reakcí, uhlovodíky, plasty a syntetická vlákna, chemie a společnost</p> <hr/> <p>Zeměpis – přírodní podmínky, hospodářství, průmysl, zemědělství, doprava a spoje, regiony ČR, cestovní ruch a rekreace</p> <hr/> <p>Výtvarná výchova – prostorová tvorba</p> <hr/>	<p>Přírodopis – geologická stavba ČR</p> <hr/> <p>Výtvarná výchova – prostorová tvorba</p> <hr/> <p>Občanská výchova – nerovnoměrnost života na Zemi (příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)</p>
--	--	---	--	---

			Pracovní činnosti – tvoříme svůj domov	
--	--	--	---	--

Projekty

Recyklohraní

Recyklohraní je školní recyklační program **pod záštitou MŠMT České republiky**, jehož cílem je prohloubit znalosti žáků v oblasti třídění a recyklace odpadů a umožnit jim osobní zkušenost se zpětným odběrem baterií a použitých drobných elektrozařízení. Ve škole jsou umístěny sběrné nádoby, zelená na použité baterie a červená na drobné vysloužilé elektrozařízení. Recyklohraní umožňuje školám získávat za zpětný odběr elektrozařízení a baterií body, za které potom škola může získat hodnotné odměny.

Umístění červených kontejnerů:

1. stupeň – vpravo u vchodu do budovy
2. stupeň - u vstupu do keramické dílny za závěsem (zde je též zelená krabice na použité baterie)

Sběr papíru

Během školního roku soutěží třídy mezi sebou ve sběru papíru. Papír se shromažďuje na předem určeném místě, počet odevzdaných kilogramů se třídě zapisuje a na konci školního roku je slavnostní vyhlášení výsledků a třídy s největším počtem odevzdaných kilogramů jsou odměněny. Děti se v tomto projektu učí třídít odpad a mají možnost si uvědomit, že tím pomáhají šetřit životní prostředí.

Sběr víček

Škola pravidelně spolupracuje s rodinným centrem Letánek. Sběrem plastových víček přispíváme na charitativní projekty.

Ovoce do škol

Projekt napomáhá k vytváření správných stravovacích návyků u dětí. Proto je zaměřen na žáky prvního stupně základní školy, kteří dostávají jednou měsíčně zdarma čerstvé ovoce a zeleninu nebo balené ovocné a zeleninové šťávy bez konzervantů. Důležité je zvýšit jejich spotřebu u dětí a také povědomí o zásadách zdravého stravování. V projektu jsou upřednostňovány produkty našeho klimatického pásma: jablka, švestky, rajčata, ředkvičky apod. Z exotického ovoce jsou dětem nabízeny např. banány, pomeranče, mandarinky. Tím můžeme projekt využít i k dalším aktivitám, kdy se děti zamýšlejí nad cestou potravin a uvědomují si výhody a nevýhody místních a dovážených potravin.

Školní zahrada

Cílem tohoto dlouhodobého projektu je kultivace školní zahrady, vytvoření venkovní třídy k výuce v letních měsících, vytvoření prostoru k relaxaci a k setkávání s rodiče a veřejností na školních akcích.

Využití významných dnů v environmentální výchově

Při výuce můžeme vhodně využít aktivity spjaté s významnými dny životního prostředí. Tyto aktivity mohou vyučující zařadit v jednotlivých předmětech nebo v rámci krátkodobých projektů. Vzhledem k tomu, že tyto dny se každým rokem opakují, je možné je využívat opakovaně každoročně.

16. září Mezinárodní den ochrany ozónové vrstvy
Tento den je připomínkou podepsání Montrealského protokolu (16. 9. 1987). Zde se účastníci zavázali kontrolovat produkci chemických látek, které poškozují ozónovou vrstvu, a postupně omezovat jejich používání.
- září Uklidme svět
Mezinárodní kampaň, v rámci které probíhá dobrovolný úklid parků, cest, břehů řek a potoků.
Koordinátorem v ČR je ČSOP. Tato akce není vázána na konkrétní termín a probíhá na podzim a na jaře.
22. září Evropský den bez aut
V rámci tohoto dne děti, které mohou, přijíždějí do školy na kole.
4. říjen Mezinárodní den zvířat
Slaví se na počest svatého Františka z Assisi, neboť tento světec proslul svou láskou ke zvířatům. V tento den děti si děti povídají o péči o své domácí mazlíčky, podle pokynů pedagogů mohou přinést ukázat menší zvířátka do školy. V návaznosti na tento den zajišťujeme přednášku s ukázkou drobných cizokrajných zvířat.
20. říjen Den stromů
Říjen je vhodný termín pro sázení stromů, proto bylo pro znovuobnovený svátek vybráno toto datum. Na naší škole byl tento den využit pro dlouhodobý projekt „Zasad si svůj strom“, který probíhá již několik let. Každá třída 1. stupně si vysadila nedaleko školy svůj strom, o který se stará a sleduje jeho růst a pořizuje fotodokumentaci.
29. prosinec Mezinárodní den biologické rozmanitosti
Tento den upozorňuje na ochranu biodiverzity, to je rozmanitosti rostlinných a živočišných druhů, jejich genetického základu a různorodosti ekosystémů.
2. února Světový den mokřadů
Z hlediska ochrany přírody mají mokřady význam především jako stanoviště vodních ptáků. Z celosvětového hlediska mokřady ovlivňují i produkci potravin, rybolov, pěstování rýže.
21. března Světový den lesů
Ochrana lesů je důležitá nejen proto, že lesy jsou obnovitelným přírodním zdrojem, ale i pro jejich rekreační a zdravotní funkci.

22. březen Světový den vody
Voda je jedním ze základních předpokladů života. Tento den by nám to měl připomenout a zároveň bychom si měli uvědomit, že stále existují oblasti, kde lidé trpí jejím nedostatkem. V rámci tohoto dne chodí některé třídy uklízet okolí lesní studánky.
1. duben Mezinárodní den ptactva
Tento den upozorňuje na nutnost ochrany přírody hlavně z hlediska stanovišť ptactva. Slaví se již přes 100 let.
7. duben Světový den zdraví
Upozorňuje na civilizační choroby, které díky současnému hektickému životnímu stále narůstají.
22. duben Den Země
Tento den je zaměřený na dopady našeho chování na životní prostředí. A na možnosti řešení a předcházení ekologických problémů.
24. duben Den laboratorních zvířat
Upozorňuje na problematiku pokusných zvířat.

Je možné ještě využít jiných významných dnů dle uvážení pedagoga. V současné době je široká nabídka aktivit, které napomáhají rozvoji EVVO na základní škole. Pedagog může využít pracovní materiály, exkurze, ekologické programy, které nabízejí například tyto organizace: Sdružení TEREZA, Ekocentrum Podhoubí, Ekocentrum Kavyl